

Архітектурна екологія: наука чи засіб забезпечення сталого розвитку сучасних міст

*Цигичко С.П., Харківська національна академія міського
господарства*

Сучасний період розвитку суспільства характеризується екологізацією всіх наук та галузей людської діяльності. Не є винятком у даному розрізі й архітектура та містобудування: надмірна й неконтрольована урбанізація спричинила різке погіршення екологічної ситуації у великих і найбільших містах. Тому жодні роботи з проектування, будівництва і реконструкції будівель і територій не можуть більше проводитися без урахування екологічних нормативів. На розв'язання цих складних міжгалузевих задач має бути спрямована нова наука - архітектурна екологія.

Важко сказати, яка з її складових – науково-дослідницька чи прикладна – є більш значущою. Зрозуміло одне – архітектурна екологія не повинна розглядатися як синонім санітарії. Проблемні питання, які вона охоплює, є значно ширшими та багатограннішими. Це дослідження взаємодії природного середовища і місць розселення; підтримка урбоекологічними та архітектурно-екологічними засобами екологічної рівноваги поселень з навколишнім середовищем; підвищення якості життя в житлових будинках; екологічна оптимізація архітектурно-містобудівельних, конструктивних і технологічних рішень з урахуванням унеможливлення негативних впливів на довкілля.

При цьому завжди треба говорити про двосторонні зв'язки чи двосторонню взаємодію архітектури та екології: не лише архітектурно-містобудівельна діяльність справляє негативний вплив на екологічну ситуацію, але й незадовільний стан довкілля (загазованість повітря і т.п.), спричинений іншими видами людської діяльності, негативно впливають на стан архітектурних об'єктів. Звідси, для стійкого розвитку міста як складного

організму, в межах якого взаємодіє велика кількість взаємопов'язаних і взаємозалежних субсистем, необхідне одночасне вирішення архітектурно-містобудівельних та екологічних проблем. Надання пріоритетного значення одній з галузей неминує призведе до порушення стійкого балансу в межах іншої. А це, в свою чергу, негативно вплине на якість життя людини, яка є основною метою і рушійною силою стійкого розвитку міста.

На сучасному етапі найкращим шляхом до «екологізації» архітектурно-будівельної галузі є відповідна професійна підготовка студентів-архітекторів, що дозволить закласти екологічне підґрунтя як у бу-

дівництво нових архітектурних об'єктів, так і в проекти їх реконструкції. При цьому обов'язковими складовими освітнього процесу мають бути екомоніторинг та санітарно-екологічна паспортизація.

В реальній архітектурно-будівельній діяльності екомоніторинг має проводитися на двох рівнях – архітектурний об'єкт та територія - і за кількома напрямками: моніторинг екологічного середовища (на відповідність нормативним параметрам для конкретної містобудівельної території); моніторинг технічного стану житлового фонду (безпека життєдіяльності людини); моніторинг якості внутрішнього середовища приміщень (санітарно-гігієнічні вимоги + відеоекологія); прогнозний моніторинг (можливий вплив архітектурного чи містобудівельного об'єкта на стан екологічного середовища). Дані моніторингу мають враховуватися при розробці генплану міста чи концепції його розвитку. Проведення комплексного екомоніторингу міста дозволить розробити карти «екологічної придатності», на основі яких обиратимуться території для будівництва певних категорій об'єктів і визначатимуться заходи з оптимізації параметрів середовища.

Отже, архітектурна екологія є дуже перспективним напрямом і як нова галузь наукових досліджень, і як сфера практичного розв'язання багатьох болючих проблем сучасних великих і найбільших міст, дієвим засобом забезпечення їх сталого розвитку.